

Нині в суспільстві активно обговорюється новий ідеал гідної смерті людини, смерті безболісної й «легкої-», Смерті як порятунку від страждань, -евтаназії. Священне мистецтво вмирання, якого навчали релігія й численні філософські системи минулого, в наші дні починає асоціюватися з такими біоетичними поняттями, як «автономія», «свобода» й «гідність» людської особистості. А сама смерть людини ототожнюється із «смертю мозку» - припиненням вищих його функцій. Факт втрати «смертю» традиційного, сакрального місця у свідомості людства починає впливати на всю сучасну культуру.

Згідно з християнським ученням, страждання, особливо під час останнього моменту життя, мають особливе місце у спасаючому Божому плані. Вони є свідченням участі у стражданнях Христа і в Його спасительній жертві.

Липко Інна Вікторівна,

курсант навчально -наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки та внутрішніх військ;

Науковий керівник: кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії права та юридичної логіки **Носенко О.В.**

МОРАЛЬНО - ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ЛЮДСЬКИХ ОРГАНІВ

Прогрес у медицині та поширення застосування трансплантації органів дозволяє сьогодні лікувати багатьох хворих, які ще до недавнього часу могли очікувати тільки на смерть, або, в кращому випадку, продовжувати своє болісне та обмежене існування.

Етична сторона, все активніше долучається до вироблення морально-правових засад збереження людського життя, що стає об'єктом науково - дослідницького інтересу. Біоетика ставить моральні обмеження на ті експерименти над здоров'ям людини, що небезпечні для її життя. Виникла необхідність більш широкого формулювання питань зв'язку природничих наук із етикою.

Однією з актуальних і складних проблем, навколо якої зосереджена нині увага біоетики трансплантологія, оскільки пересадка органів тяжкохворій людині від здорової людини, що перебуває у стані клінічної смерті внаслідок трагічного випадку, - один із поширених нині методів порятунку тяжкохворих.

У разі трансплантації від живого донора виникає моральна проблема каліцтва фізичної цілісності самого донора. Дарування одного органу, навіть якщо й не ставить під загрозу життя донора, завжди є безпідставним його каліцтвом.

У трансплантології існують такі принципи:

Принцип солідарності (критерій стосується охорони життя та психофізичного здоров'я донора).

Принцип нешкідливості (з критерієм нешкідливості тісно поєднується критерій пропорційності, згідно з яким шкода, заподіяна донорові внаслідок взяття у нього певного органу, має бути пропорційною до покращення якості життя реципієнта.

Жест дарування має походити із вільного вибору донора, його почуття солідарності та милосердя, а тому виключає будь-який примус чи спекуляцію.

У випадку взяття органів від трупа виникає проблема, пов'язана з вирішенням того, як розпоряджатися мертвим тілом людини, беручи до уваги, що його, з одного боку, не можна вважати скелетом тварини або звичайною неживою річчю, а з іншого боку не варто порівнювати з тілесністю живої, поднини.

Основний принцип вказує на те, що, дотримуючись обов'язку шанувати тлінні останки покійного як пам'ять про особу, яка існувала у цій тілесності і яка очікує на воскресіння тіла, труп, як вважав Папа Римський Пій 12, не є більше людиною. Однак, коли йдеться про взяття органів від такого тіла, виникає ряд моральних проблем, зокрема встановлення діагнозу смерті та задокументована згода на трансплантацію.

Трансплантація назавжди залишиться важливим фактором майбутнього медицини, що вимагає розвитку культури солідарності та дарування. Дарування і трансплантація органів мають високі етичні вартості: вони становлять особисте, а часами навіть героїчне служіння на користь життя і можуть стати чудовою нагодою для вияву милосердя ближньому.

У суспільній думці трансплантація органів займає неоднозначне місце. Спектр її оцінювання знаходиться в межах від незаперечно позитивного оцінювання до категоричного неприйняття. Це є свідченням того, що трансплантація органів максимально концентрує моральне, правове, психологічне, соціальне напруження, оскільки в цьому процесі пов'язані два надзвичайно важливих моменти людського життєвого шляху:

1) імовірна смерть хворого в разі відсутності змоги замінити нежиттєздатний орган;

2) смерть людини, тіло якої може стати донором якогось органу, або загроза втрати фізичного здоров'я живого донора.

Тому транспантологія потребує не лише медично-наукового обґрунтування, а й етико-філософського осмислення усіх переваг у невтомній боротьбі людства за максимальне продовження життя та очевидних складностей, спричинених цією боротьбою.

Пересадка органу стає причиною глибокого потрясіння усього організму, що ставить питання про особисту ідентичність пацієнта та

правомірність пересадки навіть з метою виживання, котре в подібному випадку може бути зведене лише до біологічної форми. На сьогодні наука працює над технічною можливістю трансплантації мозку, що вкрай загострює проблему самоідентичності як тілесної, так і духовної, оскільки мозок людини зберігає «особистісну нам'ять». Більше того, пересадка мозку має бути здійснена до того часу, як в ньому почалися незворотні прониеси тобто має бути наявний живий мозок, а це вже вбивство, бо суперечить навіть сучасному критерію людської смерті - смерті мозку.

Активна трансплантологічна практика функціонує у світі майже півстоліття, з року в рік удосконалюючи технологічні можливості її здійснення. Але коло моральних питань, породжених цією практикою залишається таким же актуальним, як і в часи перших кроків. Чи варто продовжувати на якийсь час життя однієї людини за рахунок свідомої травматизації, суттєвого погіршення здоров'я і як наслідок - зменшення тривалості життя іншої? У соціокультурній практиці народів світу наявне шанобливе ставлення до тіла померлого, пошана до померлих є умовою пошани до живих. Чи можна вважати тіло померлої людини «загальною річчю» і використовувати його для соціального блага живих?

Трансплантація, як і будь -яка дилема біоетики, є вкрай складною і потребує врахування усіх обставин конкретного випадку (досить часто в екстремальнообмежених часових умовах) для прийняття виваженого рішення. Але очевидним залишається той факт, що обґрунтування шляхів вирішення біоетичних проблем не може бути здійснене на підставі технологічної спроможності та медично -соціальної доцільності. Прагматизм у медицині веде до споживацького ставлення до людини як такої. Тому обґрунтування названих проблем повинно здійснюватися в етико -філософському вимірі.

Пікуза Олександр Федорович,

курсант навчально-наукового інституту ту підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки та внутрішніх військ НАВС *Науковий керівник:* кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС **Носенко О.В.**

СИСТЕМА ВИХОВАННЯ У ВЧЕННЯХ ПЛАТОНА

Творчість Платона по сьогоднішній день залишається в центрі уваги дослідників різних напрямків. Для істориків і для антикознавців, зокрема, його праці цікаві, перш за все, як відображення того часу, епохи, в якій вони були написані. Але нас цікавлять його погляди, перш за все, як неоціненний доробок з точки зору сучасної філософської науки.